

Yaşlılık Döneminde Sağlıkla İlgili Bilgi Edinmede İnternetin Kullanımı

Internet Use for Seeking Health Information in Old Age

^{ID} Nur Elçin BOYACIOĞLU^a, ^{ID} Hatice Selin IRMAK^a, ^{ID} Sibel ÇAYNAK^b

^aİstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji ABD, İstanbul, TÜRKİYE

^bAkdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Ruh Sağlığı Hastalıkları Hemşireliği ABD, Antalya, TÜRKİYE

ÖZET Amaç: Bu çalışmanın amacı, yaşlılık döneminde aktif internet kullanımı olan bireylerin sağlıkla ilgili bilgi edinmede interneti kullanma süresini ve internet kullanım sürelerini etkileyen faktörleri belirlemektir. **Gereç ve Yöntemler:** Kesitsel-tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak tasarlanmış bu çalışma, 15 Ocak ve 1 Mart 2020 tarihleri arasında 411 yaşlı birey ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, sosyodemografik veri formu ve yaşlıların sağlıkla ilgili interneti kullanma durumlarını belirlemeye yönelik soruları içeren çevrim içi anket formu aracılığıyla toplanmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 69,2 (SS±3,9) yaş olup, %54,9'u kadın ve %45,1'i erkektir. Yaşlıların günlük ortalama internet kullanım süresi 102,7±56,1 olup, sağlıkla ilişkili bilgi edinme süresi 20,33±15,5 dk'dır. Sağlıkla ilgili bilgi edinmede internetin en sık tercih edilme nedenleri kolay ulaşılabilir olması, ön bilgi alma, edinilen bilgilerin kontrolünü sağlamadır. **Sonuç:** Yaşlıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede sağlık personelinin sonra en sık internete başvurdukları belirlendi. Yaşlıların bir kısmı internetten edindikleri bilgilerin güvenilir olmadığını ve bu bilgilerin kendilerini kaygılandırıldığını bildirmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda, sağlıkla ilgili bilgi içeren web kaynaklarının yaşlı dostu özellikler dikkate alınarak, sağlık profesyonelleri tarafından gözden geçirilmesi önerilmektedir.

ABSTRACT Objective: This study was planned to determine the duration of internet usage and the factors affecting the internet usage of individuals who have active internet use in old age. **Material and Methods:** This cross-sectional-descriptive and correlational study was conducted with 411 elderly individuals between January 15 and March 1, 2020. The data were collected through a socio-demographic data form and an online questionnaire containing questions to determine the health-related internet use of the elderly. **Results:** The average age of the participants was 69.2 (SD±3.9) years; 54.9% of them are women and 45.1% are men. The average daily internet usage time of the elderly is 102.7±56.1 and the time to obtain health-related information is 20.33±15.5 minutes. The most common reasons why the internet is preferred for obtaining information about health are being easily accessible, obtaining preliminary information, and controlling the information obtained. **Conclusion:** It was determined that the elderly used the internet most frequently after health professionals to obtain information about health. Some of the elderly people stated that the information they obtained from the internet is not reliable and this information worries them. In line with these results, it is recommended that web resources containing information about health should be reviewed by health professionals, taking into account their age-friendly characteristics.

Anahtar Kelimeler: Bilgiye erişim; internet erişimi; sağlık; yaşlı

Keywords: Access to information; internet access; health; aged

Tüm canlılar gibi insan da doğar, büyür, gelişir ve ölür. Hayat bir süreçtir ve bu süreç birçok aşamadan oluşur. En genel anlamıyla hayat; bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık evrelerinden oluşur. Yaşlılık dönemi haricinde bu evrelerin hemen hemen hepsinin başlangıç ve bitiş yaş aralığı vardır. Yaşlılığı diğer dönemlerden ayıran en önemli özelliklerinden biri bu sürecin nereye kadar süreceğinin bilinmemesidir. Çünkü yaşlılık ancak ölümle sonlanan bir dönemdir.¹ İnsan doğumundan itibaren yaş-

lanmaya başlar ve bu süreç, önüne geçilmesi mümkün olmayan bir süreçtir. Yaşlanma, birbirine bağlı çok sayıda karmaşık fizyolojik, sosyolojik, psikolojik mekanizmaların kişiden kişiye büyük farklılıklar göstererek seyrettiği bir değişim, yavaşlama sürecidir.²

Son yıllarda, sağlık alanındaki iyileşmenin (teknolojik ve bilimsel gelişmeler vb.) artması, hastalıkların önlenmesi, doğum oranlarının azalması ve ortalama yaşam sürelerinin uzaması nedeniyle yaşlı nüfus hızla artmaktadır.² 1950'li yıllarda dünya nüfu-

Correspondence: Nur Elçin BOYACIOĞLU

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Gerontoloji ABD, İstanbul, TÜRKİYE/TURKEY

E-mail: nur.boycioglu@istanbul.edu.tr

Peer review under responsibility of Türkiye Klinikleri Journal of Health Sciences.

Received: 24 Sep 2020

Received in revised form: 22 Dec 2020

Accepted: 11 Jan 2021

Available online: 04 Mar 2021

2536-4391 / Copyright © 2021 by Türkiye Klinikleri. This is an open access article under the CC BY-NC-ND license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

sunun sadece %5,2'si 65 yaş üzerindedir. Bu tarihlerde Avrupa'da yaşlıların oranı %8,2 iken ülkemizde bu oran sadece %3,2 idi ve ülkemiz "genç toplum" olarak nitelendirilmekteydi. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2019 verilerine göre yaşlı nüfus oranı %9,1 iken 2023 için ülkemizde bu oranın %10,2'ye, 2060 yılında ise %22,6'ya yükseleceği tahmin edilmektedir.³ Dünya genelinde yaşlıların oranı 1950'li yıllardan beri dramatik bir artış göstermekte ve 2050 yılında, dünyanın %16'sının 65 yaş ve üstü nüfusu oluşturacağı tahmin edilmektedir. Bu bağlamda son yıllarda elde edilen tüm demografik değişkenler, Türk toplumunun hızla yaşlandığına işaret etmektedir. Batı Avrupa ve Kuzey Amerika gibi gelişmiş ülkelerin çoğuna kıyasla daha geç yaşanan bu değişimin, toplumun tamamını etkileyecek ciddi sonuçları vardır.⁴

İnternet ortamı, diğer bir deyişle sanal dünya, giderek bilgi erişiminde en önemli iletişim kaynağı hâline gelmiş ve her yaşta insanın gündelik hayatının bir parçası olmuştur.^{5,6} Ülkemizde 2004 yılında 55-64 yaş aralığında %1,6, 65-74 yaş aralığında %0,4 olan internet kullanım oranı; 2020 yılının ilk 3 ayında 55-64 yaş aralığı için %50,9'a, 65-74 yaş aralığı için %27,1'e yükselmiştir.⁷ Alanyazında yaşlı bireylerin diğer kuşaklara nazaran interneti daha az kullandığı belirtilmek ile birlikte, güncel çalışmalarda yaşlı bireylerin internet kullanımı ile ilgili eski görüşlerin değiştiği ve internetin daha sık kullanıldığı belirtilmektedir.⁸⁻¹⁰ Bu veriler doğrultusunda, internetin etkili kullanımının toplumdaki her kuşak gibi yaşlılar için de gerekli olduğu ve birçok fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Yaşlı bireylerin interneti aktif bir şekilde kullanması, onların toplumla kaynaşması açısından önemlidir.¹¹ Gelişen teknoloji, bilgiye ulaşım ve iletişim olarak birçok avantaj sağlamak ve yaşlılar kimi zaman elverişli bir tedavi almalarını kimi zaman sosyal olarak daha aktif olmalarını daha aktif olmalarını sağlayabilecek ortamlar oluşturmaktadır.^{11,12} Yaşlılığın getirdiği fiziksel sağlık sorunları nedeniyle azalan mobiliteye sahip yaşlılar için internet kullanımı; onların kendilerini ifade etme, sosyal çevreleri ile iletişim kurma bağlamında birtakım imkânlar sunmaktadır.¹³ Yaşlılarda internet kullanımı; onları gündelik hayatın içerisinde tutabilme, sosyal çevre ile iletişimi sürdürebilme, yüz yüze iletişim imkânı olmayan ar-

kadaş ya da akrabalar ile görüşme, haber kaynaklarına ulaşma, bilgi edinme gibi avantajlar sağlamaktadır.^{6,14}

İnternet, son yıllarda sağlık bilgilerine ulaşmada popüler hâle gelmiştir.^{6,14} Artan internet imkânı, bilgiye hızlı erişim, ulaşım kolaylığı, güncel veri sunma, sağlık personelinin bireylere yeterli zaman ayırması, bilgilerin teyit edilmesi gibi özellikler sayesinde bireyler sağlıkla ilgili bilgi edinmede interneti daha çok tercih etmeye başlamışlardır. Bu sayede yaşlı bireyler arasında da sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanımı, kısa sürede yaygınlık kazanmış ve önemli bir yer tutmuştur.^{5,6,12} Sağlıkla ilişkili bilgi aramada interneti kullanmak, pek çok sorununa çözüm sağlamakla beraber, birtakım tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Alanyazında internetten elde edilen sağlıkla ilişkili bilgilerin, her zaman geçerli ve güvenilir olmadığı; bunun daha fazla kafa karışıklığına neden olarak bireyleri kaygılandırabildiği ve bu nedenle bireylerin internetten edindiği bilgileri uygulamadıkları bildirilmektedir.^{5,15}

Alanyazında, her yaşta bireyin internet kullanımına ilişkin çalışmalar önem kazanmıştır. Bu çalışmalar arasında farklı yaş gruplarındaki bireylerin sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanımına ilişkin veriler yer almakla birlikte, yaşlı bireylere özgü verilere rastlanılmamıştır. Bu noktadan hareketle bu çalışma, yaşlılık döneminde aktif internet kullanımı olan bireylerin sağlıkla ilgili bilgi edinmede interneti kullanma süresini ve internet kullanım sürelerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, yaşlıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede interneti kullanmanın olumlu ve olumsuz sonuçlarına dair durumu belirlenecek ve belirlenen sorunlara dair çözüm önerileri sunulacaktır. Bu kapsamda çalışmanın araştırma soruları "Yaşlıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede internet kullanım süresi nedir?" ve "Yaşlıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede internet kullanım sürelerini etkileyen faktörler nelerdir?" şeklindedir.

GEREÇ VE YÖNTEMLER

Araştırma Deseni: Kesitsel-tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak tasarlanmış bu çalışma, 15 Ocak ve 1 Mart 2020 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Örneklem: Çalışmanın evrenini İstanbul'da yaşayan, aktif internet kullanımı olan 65 yaş ve üzeri bireyler oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini ise amaca yönelik örneklem tekniği kullanılarak belirlenen 411 kişi oluşturdu. Örneklem büyüklüğü, evreni bilinmeyen örneklem hesaplama yöntemi kullanılarak Raosoft Örneklem Sayısı Hesaplama Programı aracılığı ile belirlendi. Hesaplama sonucunda elde edilen minimum kişi sayısı %95 güven aralığında 306 katılımcı olarak belirlenmiştir. Veri kayıpları göz önünde bulundurularak, araştırmada 852 kişiye ulaşıldı ve 411 kişi ile çalışma sonlandı (Yanıtlanma oranı %48,2).

Dâhil edilme kriterleri:

65 yaş ve üzeri olma,

İstanbul'da yaşama,

İnternet kullanma,

Soruları anlama, fikirlerini ifade edebilecek yeterlilikte olma,

Araştırmaya katılmayı kabul etmedir.

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışmaya katılmayı kabul eden bireylere 9 sorudan oluşan sosyodemografik veri formu ve araştırmacılar tarafından oluşturulan 21 sorudan oluşan yaşlıların sağlıkla ilgili interneti kullanma durumlarını belirlemeye yönelik sorular yöneltilmiştir.

Sosyodemografik veri formu yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, ekonomik durum gibi katılımcıların tanımlayıcı özelliklerini belirlemeye yönelik 9 sorudan oluşmaktadır. Yaşlıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede internet kullanım durumlarını belirlemeye yönelik oluşturulan formda ise internetin ne sıklıkla ve hangi cihazdan kullandığı, internette hangi konuların dikkat çektiği, internette sağlıkla ilgili bilgi edinmek için ne kadar vakit geçirildiği gibi sorular yer almaktadır.¹⁶⁻²¹ Tüm sorular çoktan seçmeli olarak yanıtlanmaktadır.

Prosedür: Etik kurul onayı alındıktan sonra veri toplamaya başlanmıştır. Çalışma araştırmaya dâhil edilme kriterlerine uyan yaşlı bireyler ile açık alanlarda (park, bahçe gibi açık alanlar vb.) gerçekleştirilmiştir. Öncelikle potansiyel katılımcılara, araştırmacılar tarafından araştırmanın amacı açıklan-

mıştır. Sonrasında dâhil edilme kriterlerine uygun olup olmadıkları belirlenerek (internet kullanıp kullanmadıkları vb. sorular yönelttiler), katılımcılar çalışmaya davet edilmiştir. Katılımcıların, sözlü onamları alındıktan sonra çevrim içi anket soruları paylaşılmıştır. Ek olarak, katılımcılara çevrim içi anket formunun ilk bölümünde çalışmanın amacı hakkında açıklama yapılmış, katılımcıların kimlik bilgileri istenmeden, dijital ortamda onamları alınmıştır. Katılımcılar soruları cevaplarırken anketten ayrılma hakkına sahip olduğu açıklamada bilgi olarak verilmiştir.

Rahat, etkili bir görüşme yapabilmek için uygun fiziki bir ortam sağlanmıştır. Yaşlı bireylerle veriler, birebir ve yüz yüze görüşme tekniği aracılığıyla toplanmıştır. Veri toplamada, çevrim içi anket formu kullanılmıştır. Görme problemi yaşayan bireylerle, araştırmacılar katılımcıların verdiği yanıtlar doğrultusunda anketi doldurmuştur. Çevrim içi anket formu, aynı zamanda araştırmacıların sosyal medya hesaplarında paylaşarak, potansiyel katılımcılara duyurulmuştur. Çevrim içi anket formu, yaklaşık 10-20 dk sürede doldurulmuştur.

Veriler araştırmacıların e-posta adresleri aracılığı ile ulaşılabildikleri Google formlarda toplanmıştır. Katılımcıların verdikleri yanıtlar, sistemde depolanmış olup, araştırma yanıtlarına sadece araştırmacılar tarafından ulaşılmıştır. Daha sonra veriler SPSS ortamına aktarılarak, analiz edilmiştir.

ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNÜ

Araştırma öncesinde İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan etik kurul onayı alınmıştır (no: 74555795-050.01.04-, tarih: 07.01.2020). Çalışma tüm katılımcılara detayların gizli kalacağı ve istedikleri zaman çalışmadan ayrılacakları belirtilerek, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri'ne uygun şekilde gerçekleştirilmiştir. Son olarak ise araştırma ile ilgili gerekli bilgiler verildikten sonra gönüllülük esasına dayalı olarak araştırmaya katılmayı kabul eden bireylerden aydınlatılmış onam formu alınmıştır.

İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Verilerin değerlendirilmesinde, SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Analizlere başlamadan önce verile-

rin kontrolleri ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Öncelikle katılımcıların tanımlayıcı özelliklerinin betimsel olarak ortaya konabilmesi için betimleyici istatistiklere, sonrasında ise hipotez testlerine yer verilmiştir. Yapılan tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak belirlenmiştir. Elde edilen veriler normal dağılım göstermediği için nonparametrik analiz testleri kullanılmıştır. Nonparametrik test varsayımlarına göre ikili grupların (cinsiyet vb.) sürekli verilerden aldıkları puan ortalamalarının karşılaştırılmasında Mann-Whitney U Testi; 2'den fazla olan grupların (yaş, gelir durumu vb.) sürekli verilerden aldıkları puanların ortalamalarının karşılaştırılmasında ise Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde araştırmaya katılan yaşlıların sosyodemografik özelliklerine, internet kullanım durumlarına ve sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanım durumlarına ilişkin değerlendirmelerini içeren analizlere yer verilmiştir.

SOSYODEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

Katılımcıların %65,1'i 65-69; %23,4'ü 70-74 yaş aralığında; %11,5'i 75 yaş ve üzerinde yer almaktadır. Katılımcıların yaş ortalaması 69,2 (SS±3,9) yaş olup, %54,9'u kadın ve %45,1'i erkektir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%41) lise mezunu, (%62,9) evli, (%56,8) orta gelir düzeyine sahip olup, %83,9 (n=348)'u herhangi bir işte çalışmaktadır (Tablo 1).

YAŞLILARIN İNTERNET KULLANIM DURUMLARI

Katılımcıların günlük ortalama internet kullanım süresi 102,7±56,1 dk (minimum 10 dk, maksimum 350 dk) olup, büyük çoğunluğu (%68) akıllı telefonları aracılığı ile internete erişim sağlamaktadır. Katılımcılar en sık kullandıkları uygulamanın (%36,6) Facebook olduğunu ve interneti en çok (%57,8) güncel olayları takip etmek için kullandıklarını bildirmişlerdir (Tablo 2).

YAŞLILARIN SAĞLIKLA İLİŞKİLİ BİLGİ EDİNMEDE İNTERNET KULLANIM DURUMLARI

Katılımcıların %96,1'i sağlıkla ilişkili bilgi edinmede interneti kullandıklarını ifade etmiştir. Bilgi edinmede

TABLO 1: Katılımcıların sosyodemografik özellikleri.

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Yaş grupları	65-69 yaş grubu	270	65,1
	70-74 yaş grubu	97	23,4
	75+	48	11,5
Yaş	69,2±3,9 (dağılım: 65-82)		
Cinsiyet	Kadın	228	54,9
	Erkek	187	45,1
Eğitim durumu	Okuryazar	31	7,5
	İlkokul mezunu	98	23,5
	Lise mezunu	170	41,0
	Üniversite mezunu	112	27,0
	Diğer	4	1,0
Çalışma durumu	Çalışıyor	67	16,1
	Çalışmıyor	348	83,9
Ekonomik durum	İyi	148	35,7
	Orta	236	56,8
	Kötü	31	7,5
Medeni durum	Evli	261	62,9
	Bekâr	15	3,6
	Boşanmış	39	9,4
	Eşi vefat etmiş	100	24,1
Kronik hastalık durumu	Var	246	59,3
	Yok	169	40,7

TABLO 2: Katılımcıların internet kullanım durumları.

	Kategoriler	n	%
*İnternet erişimini nereden sağlıyorsunuz?	Akıllı telefon	282	68,0
	Bilgisayar	97	23,4
	Tablet	17	4,1
	Diğer	19	4,5
*En çok hangi uygulamayı kullanıyorsunuz?	Facebook	152	36,6
	Google	124	29,9
	Instagram	17	4,1
	Merkezi Hekim Randevu Sistemi	4	1,0
	WhatsApp	73	17,6
	Youtube	23	5,5
	Diğer	22	5,3
*En çok hangi konular dikkatinizi çeker?	Güncel olaylar ve haberler	240	57,8
	Magazin	27	6,5
	Sağlık	21	5,1
	Sosyal medya	103	24,8
	Diğer	24	5,8
Günde ortalama internet kullanım süresi (dk)		102,7±56,1 (dağılım: 10-350)	

*Katılımcılar çoklu yanıt vermiştir.

interneti kullanan katılımcıların günlük ortalama internet kullanım süresi 20,33±15,5 dk (minimum 5 dk, maksimum 120 dk) olup, %49,6'sı sağlıkla ilgili bilgi

TABLO 3: Katılımcıların sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanım durumları.

	Kategoriler	n	%
Sağlıkla ilgili bilgi ararken edindiğiniz bilgiler güvenilir mi?	Evet	105	25,3
	Hayır	310	74,7
Sağlıkla ilgili bilgi ararken edindiğiniz bilgiler yeterli mi?	Evet	228	54,9
	Hayır	187	45,1
Edindiğiniz bilgilerde sizi kaygılandıran bir şey olur mu?	Evet	105	25,3
	Hayır	310	74,7
Edindiğiniz bilgiler doğrultusunda uygulama yapar mısınız?	Evet	183	44,1
	Hayır	232	55,9
Sitelere görüş bildirir misiniz?	Evet	178	42,8
	Hayır	237	57,2
Sorularınıza verilen önerilerden memnun kalır mısınız?	Evet	73	41,0
	Hayır	105	59,0
*Sağlıkla ilgili bilgi ararken internet kullanım nedeni	Kolay ulaşılır olması	353	85,0
	Ön bilgi almak için	184	44,3
	Sağlık personellerinin ilgisiz ve yetersiz olması	54	13
	Edindiğim bilgilerin kontrolü için	110	26,5
*Sağlıkla ilgili bilgi ararken öncelikle hangi kaynağı kullanırsınız?	Sağlık personelleri	206	49,6
	İnternet	108	26,0
	Eczane/Aktar	34	8,2
	Aynı hastalığı daha önce yaşamış kişiler, yakınları	20	4,9
	TV programları	34	8,4
		12	2,9
Günde ortalama sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanım süresi (dk)	20,33±15,5 (dağılım: 5-120)		

*Katılımcılar çoklu yanıt vermiştir.

edinmede öncelikle sağlık personeline danıştıklarını, %26'sı ise interneti kullandıklarını ifade etmiştir. Sağlıkla ilgili bilgi edinmede internetin en sık tercih edilme nedenleri kolay ulaşılabilir olması (%85), ön bilgi alma (%44,3), edinilen bilgilerin kontrolünü sağlama (%26,5) şeklinde sıralanmaktadır (Tablo 3).

Katılımcıların %74,7'sinin sağlıkla ilgili internetten edindikleri bilgilere yeterince güvenemediği, %45,1'inin sağlıkla ilgili internetten edindikleri bilgileri yeterli bulmadığı, %25,3'ünün sağlıkla ilgili internetten edindiği bilgilerin kendilerini kaygılandırdığı, %55,9'unun sağlıkla ilgili internetten edindiği bilgiler doğrultusunda uygulama yapmadıkları, %42,8'inin sağlık ile ilgili bilgi edinirken sitelere görüş bildirdiği; görüş bildirenlerin de yaklaşık yarısının (%59) verilen önerilerden memnun kalmadığı bulunmuştur (Tablo 3).

Katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanım

sürelerine ilişkin değerlendirme Tablo 4'te yer almaktadır. Cinsiyet, yaş, çalışma durumu ve kronik hastalık varlığı ile sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulundu ($p<0,05$). Cinsiyeti kadın olan, ileri yaş grubunda yer alan, herhangi bir işte çalışmayan ve kronik bir hastalığı olan yaşlıların sağlıkla ilgili bilgi aramada internet kullanım sürelerinin daha fazla olduğu bulundu. Katılımcıların eğitim durumlarına göre sağlıkla ilişkili bilgi edinmede internet kullanım süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadı ($p=0,439$). Eğitim durumuna göre farklı gruplarda yer alan katılımcıların sağlıkla ilgili bilgi aramada internet kullanım süreleri benzer olarak bulundu.

TARTIŞMA

Gelişen teknoloji ile birlikte her yaş grubuna hitap eden internet, bilgisayar ve akıllı telefonlar gündelik hayatın önemli bir parçası hâline gelmiştir. Geçtiği-

TABLO 4: Demografik özelliklere göre sağlıkla ilişkili internet kullanım süresi.

Değişken	Kategoriler	n	Medyan (minimum-maksimum)	U/X2	p değeri
Cinsiyet	Kadın	228	20 (0-120)	18351,00	0,013*
	Erkek	187	15 (0-120)		
Yaş grupları	Genç yaşlı	270	15 (0-120)	8,592	0,014**
	Yaşlı	97	20 (0-120)		
	İleri yaşlı	48	20 (0-50)		
Çalışma durumu	Çalışıyor	67	10 (0-120)	8376,00	<0,001*
	Çalışmıyor	348	20 (0-120)		
Kronik hastalık	Evet	246	20 (0-120)	17804,50	0,011*
	Hayır	169	15 (0-120)		
Ekonomik durum	İyi	148	20 (0-120)	1,015	0,602**
	Orta	236	15 (0-90)		
	Kötü	31	10 (0-60)		
Eğitim durumu	Okuryazar	31	10 (0-60)	2,710	0,439**
	İlkokul mezunu	98	15 (0-60)		
	Lise mezunu	170	15 (0-120)		
	Üniversite mezunu	112	15 (0-90)		

*Mann-Whitney U Testi; **Kruskal Wallis Testi.

miz yıllarda gençler tarafından bu teknolojilerin daha sık kullanıldığı belirtilmesine karşın, son yıllarda yaşlılar tarafından da kullanımı giderek artış göstermektedir.⁵⁻¹⁰ TÜİK verilerine göre Türkiye’de 65-74 yaş aralığındaki bireyler arasında internet kullanımı, 2004 yılında %0,4 iken 2020 yılının ilk 3 ayında bu oran %27,1’e kadar yükselmiştir.⁷ Yaşlı bireyler sağlığa erişim, kişisel bakım, evsel ihtiyaç ve sosyalleşme ihtiyacı gibi nedenlerle interneti kullanmaktadır.^{12,21} Bu kapsamda çalışmanın amacı, yaşlılık döneminde aktif internet kullanımı olan bireylerin sağlıkla ilgili bilgi edinmede interneti kullanma süresini ve internet kullanım sürelerini etkileyen faktörleri belirlemektir.

YAŞLILARDA İNTERNET KULLANIMI

Katılımcıların 1 gün içinde internette vakit geçirdikleri ortalama süre 103 dk’dır. Alanyazında ileri yaşta internet kullanım sürelerine dair benzer sonuçlar bulunmaktadır.⁹ Bu çalışmada, yaşlı bireyler internet erişimi için ilk sırada akıllı telefonları (%62,7) tercih etmektedirler. Akıllı telefonların en temel özelliği internete bağlanabilmesidir ve bu sayede bireylere pek çok fırsat sunmaktadır. Bu cihazları kullanan bireyler, istedikleri bilgilere yer ve zaman fark etmeksizin kolayca ulaşabilmektedir. Akıllı telefonlar, kişiler ara-

sında iletişimi sağlama (geleneksel veya görüntülü konuşma), fotoğraf ve video çekme, sosyal medya kullanımını sağlama, banka işlemlerini yapma, navigasyon, film ve dizi seyretme gibi pek çok gündelik gereksinim ve eğlence ihtiyaçlarını karşılamaktadır.²² Buradan hareketle akıllı telefonlar sanıldığı kadar aksine sadece genç bireyler tarafından kullanılmamakta; her yaşta birey belirli bir ölçüde bu teknolojiye faydalanmaktadır.²²

Katılımcıların en sık kullandığı sosyal ağ sıralamasına bakıldığında Facebook uygulaması ilk sırada yer alırken bunu sırasıyla; Google, WhatsApp, Youtube ve Instagram uygulamalarının takip ettiği görülmektedir. Alanyazında da yaşlıların en çok tercih ettiği sosyal medya uygulamasının Facebook olduğu belirlenmiş olup, mevcut çalışmanın bulguları ile örtüşmektedir.^{8,18} Yaşlılarda internet kullanımı ile ilgili yapılan bir çalışmada ise en çok kullanılan sosyal medya platformlarına WhatsApp uygulamasının da eklenmiş olduğu ve bu uygulamanın Facebook, Instagram, Youtube ve Twitter kullanımının önüne geçeceği belirtilmektedir.⁶

Yaşlı bireylerin interneti kullanma nedenleri değerlendirildiğinde güncel olayları takip etme ve sosyal medyayı kullanma ilk sıralarda yer alırken,

sağlıkla ilgili bilgi edinme (%4,4) daha alt sıralarda yer almaktadır. Her ne kadar sağlıkla ilgili bilgi edinmek için internet kullanım oranı düşük görünse de katılımcıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede ilk tercih ettiği kaynaklar arasında sağlık personeli (%45,9) ve internet (%23,6) olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu, yaşlıların “yeni iletişim teknolojileriyle mesafeli olduğu” yönündeki ön yargıların değiştiğini göstermektedir.^{8,19} Benzer şekilde Görkemli'nin sağlık iletişimde internet kullanımını üzerine çalışmasında da katılımcıların %77,7'si hastalıkla ilgili bilgi almada doktor dışında daha çok interneti tercih ettiği bulunmuştur.²³

SAĞLIKLA İLGİLİ BİLGİ EDİNMEDE İNTERNETİN KULLANIMI

Sağlık problemlerinin arttığı yaşlılık döneminde kullanılan internet, sağlık ile ilgili bilgi edinmede önemli bir kaynaktır.^{12,16-18,20} Bireyler, sağlıkla ilgili bilgilere bloglar, web siteleri, sosyal medya ve çevrim içi topluluklar gibi farklı internet kaynakları sayesinde ulaşabilmektedir. İnternet sayesinde bireylerin ulaşabildikleri yerler ve kişiler sadece devlet kurumları ve sağlık profesyonelleri ile sınırlı kalmamakta, kendileri ile benzer sağlık koşullarına sahip akrabalarına da ulaşabilmektedirler.²⁴ TÜİK 2020 yılı Hane Halkı Bilişim Teknolojileri araştırması sonuçlarına göre bireylerin %65,4'ü interneti sağlıkla ilgili bilgi aramak için kullanmaktadır.⁷ Bireyler; bir hekime başvurmaya ihtiyacı olup olmadığına karar vermek, hekim muayenesi sonrası daha fazla bilgi edinmek ya da hekimin verdiği bilgilerden tatmin olmama gibi durumlarda sağlıkla ilgili bilgi aramak için interneti kullanmaktadırlar.^{20,21}

Yaşlı bireylerin sağlıkla ilgili bilgi edinmesinde interneti kullanmaları her ne kadar pratik ve kolay bir yöntem olarak görülse de birtakım sorunları da beraberinde getirmektedir. İnternet kullanımını, hastanın hastalığı ve bunun çözüm önerileri ile ilgili eksik, yanlış veya doğru bile olsa hastanın tam olarak anlayamayacağı bilgiler içerebileceği için sorun yaratabilmektedir.^{17,25} Can ve ark.nın yaptığı bir çalışmada, sağlıkla ilgili bilgi içeren web sitelerinin yalnızca %59'unun hastaları sağlık çalışanına yönlendirdiği tespit edilmiştir.¹⁶ Hastaların sağlık profesyonellerine yönlendirilmemesi, onların tedavilerini aksatmalarına

veya tedavilerini bırakmaya neden olabileceği için zarar görmelerine de yol açabilmektedir. Yazı dilinin bireyler için yeterince açık olmaması, farklı eğitim ve kültür seviyesine sahip okuyucuların olması, web sitesinin yanlış yönlendirmesi de internette edinilen bilgilerin doğru ve güvenilir olmasını etkileyen diğer nedenler arasında yer almaktadır. Mevcut çalışmada da yaşlı bireylerin büyük çoğunluğunun internette edindikleri bilgilere yeterince güvenemediği, her dört yaşlıdan birinin sağlıkla ilgili bilgi ararken internette edindiği bilgilerin kendilerini kaygılandığı bulunmuştur. Bu bulgu alan yazında yer alan bulguları destekler niteliktedir.

Yaşlı bireylerin sosyal medya kullanımlarının satın alma davranışları üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışmada sosyal medyada yapılan yorumların yararlı olup olmadığı incelenmiştir.²⁶ Çalışmaya dâhil edilen kadınların yaklaşık yarısı sosyal medyada ürün hakkında yapılan yorumları yararlı bulsa da her 4 kadından 1'i bu yorumların gerçeği yansıtmadığını düşündüğünü ifade etmişlerdir. Buradan hareketle katılımcılar sosyal medyada yazılan yorumların çoğunun gerçeği yansıtmadığını hissetmektedirler.²⁶ Bu çalışmada da benzer şekilde her 2 yaşlıdan 1'inin sağlık ile ilgili bilgi ararken sitelere görüş bildirdiği; görüş bildirenlerin de yarısından fazlasının verilen önerilerden memnun kalmadığı bulunmuştur. Hem Açıkıdılli ve ark.nın yaptığı çalışmada hem de mevcut çalışmada, internette edinilen bilgilerin güvenilirliği konusunda benzer sonuçlar bulunmuştur.²⁶

Mevcut çalışmada, katılımcıların sosyodemografik özelliklerine göre sağlıkla ilişkili internet kullanım süreleri arasındaki farklılaşma incelenmiştir. Literatürde yaş, cinsiyet, eğitim durumu, meslek ve gelir durumu gibi sosyodemografik özelliklerin internete erişimde önemli olduğu belirtilmektedir.^{17,21,22} Sağlıkla ilgili bilgi edinmede internet kullanımının yaşlı ve ileri yaşlıda, genç yaşlıya göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Ancak yakın zamanda yapılan bir çalışmaya göre 80-93 yaş aralığında yer alan bireylerin sağlık sorunları ile ilgili bilgi edinmede interneti daha az kullandıkları bulunmuştur.²⁷ Bununla birlikte, yaşlılar çevrim içi kullanıcıların en hızlı büyüyen nüfusu hâline geldikçe bu durumunun değişebileceği düşünülmektedir. Literatürde cinsiyetin, sağlıkla ilişkili

bilgi edinmek için kullanılan internet süresi üzerindeki etkisini açıklamaya çalışan pek çok çalışma yer almaktadır. Mevcut çalışmada, kadınların sağlıkla ilişkili bilgiye erişim için interneti erkeklerden daha fazla kullandığı bulgusu, literatürle örtüşmektedir.^{28,29} Literatürde farklı cinsiyetteki bireylerin farklı bilgi ihtiyaçları olduğu; erkeklerin internette daha pasif bir rol oynadığı; internet aracılığı ile bilgi edinmekten kaçındığı ve sağlıkla ilgili sorularını uzmanlara sorma eğilimi taşıdığı bildirilmektedir.^{30,31} Mevcut çalışmada, eğitim durumunun sağlıkla ilgili bilgi edinmede internet kullanımı üzerinde etkili olmadığı bulunmuştur. Literatürde ise hem internet kullanan yaşlıların genellikle eğitim seviyesi daha yüksek olan bireylerden oluştuğunu gösteren çalışmalar, hem de yaşlı bireyler arasında sağlıkla ilişkili bilgi aramada internet kullanımının yüksek eğitim seviyesi ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar yer almaktadır.³²⁻³⁴ Ancak Yu ve ark.nın çalışması, eğitim durumunun yaşlı bireylerin internet kullanım becerileri üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.³⁵ Buradan hareketle her ne kadar eğitim durumu yaşlı bireyler arasında internet kullanım süresi bakımından ayırıcı bir faktör olarak değerlendirilse de sağlıkla ilgili bilgi kullanımı için internet kullanım süresi açısından ayırıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmamaktadır. Bu durum, çalışmamıza dâhil edilen katılımcıların sağlıkla ilişkili bilgi almada öncelikle sağlık personellerini tercih etmelerinden kaynaklanabilir.

Kronik hastalık varlığı yaşlı bireylerin sağlık durumlarına yönelik bilgi arama davranışını artırmaktadır ve bu doğrultuda yaşlı bireyler interneti daha çok kullanabilmektedir.^{17,25} Bu çalışmada da kronik hastalığı olan katılımcıların sağlıkla ilgili bilgi edinmede internet kullanım süreleri kronik hastalığı olmayanlara göre daha fazla bulundu. Bu durum, 1950'li yıllarda geliştirilen, bireylerin kendi sağlıkları ile ilgili sorumluluk almalarına odaklanan Sağlık İnanç Modeli ile açıklanabilir. Bahsi geçen model, bireyin sağlığına yönelik bir tehdit algıladığında, sağlığını koruma yönünde hareket ettiği ve bu tehdide karşı koruyucu sağlık davranışı gösterdiği varsayımına dayanmaktadır. Bireyler, kendilerinin bir hastalığa yakalanacağına ve hastalığın bazı ciddi sonuçları olacağına, yapılacak bazı uygulamaların zararları azaltılabileceğine, bu uygulama ya da eyle-

min faydasının maliyetinden fazla olacağına inanırlarsa, hastalıkları anlama ya da önleme çarelerini araştırmaktadırlar.¹⁰

SONUÇ

Yaşlılık döneminde internet kullanımı, bireylerin günlük yaşamını sürdürebilmesinde önemli bir araçtır. İnternet kullanımı nedeniyle daha çok sosyalleşme imkânı bulan yaşlıların sosyal hayata katılımı artmakta ve kendilerini daha iyi hissetmektedirler. Yalnızlık hissi yaşayan yaşlıların sosyal medyayı kullanması ve sevdikleri ile görüntülü konuşması kendilerinden uzak olan bireyleri görmelerine olanak sağlamaktadır. Algılanan sosyal desteği, yaşam kalitesini yükselttiği ve sosyal izolasyonu azalttığı düşünüldüğünde internet kullanımının yaşlılar için kullanımı önemlidir.

Bu çalışma, yaşlılık döneminde aktif internet kullanımı olan bireylerin sağlıkla ilgili bilgi edinmede interneti kullanma süresini ve internet kullanım sürelerini etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla yürütülmüştür. Araştırma sonucunda, yaşlı bireylerin internet erişimi için en çok akıllı telefonu tercih ettiği ve sağlıkla ilgili bilgi edinmede sağlık personellerinden sonra en sık internete başvurdukları belirlendi. Sağlıkla ilgili bilgi edinmede internetin en sık tercih edilme nedenleri kolay ulaşılabilir olması, ön bilgi alma, edinilen bilgilerin kontrolünü sağlama şeklinde sıralanmaktadır. Bununla birlikte internette sağlıkla ilgili bilgi ararken ulaşılan bilgilerin yeterli fakat yeterince güvenilir olmadığı, bilgilerin kendilerini kaygılandırabildiği tespit edilmiştir.

Edinilen bilgiler yaşlıların kaygı düzeyinin artmasına, eksik/hatalı bilgiler edinmesine, alarm veren durumların önemsenmemesine, tedaviye ara vermeye hatta tamamen tedaviyi bırakmaya neden olabilir. Bu noktada, yaşlıları doğru bilgiye yönlendirme konusunda sağlık bakım profesyonellerine ve araştırmacılara birtakım sorumluluklar düşmektedir. Sağlıkla ilgili bilgi veren sitelerde yer alan bilgilerin gözden geçirilmesi, yanlış/eksik/çelişkili bilgilerin ortadan kaldırılması yaşlı sağlığı açısından önemlidir. Yaşlı bireyler için sağlıkla ilişkili bilgilerin yer aldığı internet kaynakları tasarlanırken içeriklerin okunabilirliğini ve kullanılabilirliğini artıran büyük punto

kullanımı, yazı dilinin anlaşılabilirliği, kullanımının basit ve sade olması gibi yaşlı dostu özellikler dikkate alınmalıdır.

İnternetin sağladığı avantajların yanında sağlık profesyonelleri özellikle mekânsal bağımlılıkları olan yaşlılar için bu durumun sorunlu bir hâle gelebileceğini de göz önünde bulundurmalarıdır. İnternet bağımlılığı ve problemlerle internet kullanımı bu sorunların başında gelmektedir. Bu nedenle sağlık profesyonelleri yaşlıyı değerlendirme esnasında internet kullanımını sorgulamalıdır.

SINIRLILIKLAR

Bu araştırmanın verileri kişisel bildirim dayalıdır ve örnekleme sadece internet erişimi olan, gönüllü çevrim içi katılımcılar ile sınırlıdır. Bu nedenle tüm yaşlı bireylere genellenemez. Bir diğer sınırlılık da araştırmada kullanılan anket formunun, standart bir ölçüm aracı olmamasıdır.

Teşekkür

Veri toplama aşamasında İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi Gerontoloji öğrencilerinden Deniz Kara, Büşra Tanrısever, Emin Talha Eryazıcı ve Tuğçe Kaya'ya desteklerinden dolayı teşekkür ederiz.

Finansal Kaynak

Bu çalışma sırasında, yapılan araştırma konusu ile ilgili doğrudan bağlantısı bulunan herhangi bir ilaç firmasından, tıbbi alet, gereç ve malzeme sağlayan ve/veya üreten bir firma veya herhangi bir ticari firmadan, çalışmanın değerlendirme sürecinde, çalışma ile ilgili verilecek kararı olumsuz etkileyebilecek maddi ve/veya manevi herhangi bir destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma ile ilgili olarak yazarların ve/veya aile bireylerinin çıkar çatışması potansiyeli olabilecek bilimsel ve tıbbi komite üyeliği veya üyeleri ile ilişkisi, danışmanlık, bilirkişilik, herhangi bir firmada çalışma durumu, hissedarlık ve benzer durumları yoktur.

Yazar Katkıları

Fikir/Kavram: Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak; **Tasarım:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak; **Denetleme/Danışmanlık:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak, Sibel Çaynak; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak, Sibel Çaynak; **Analiz ve/veya Yorum:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak; **Kaynak Taraması:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak, Sibel Çaynak; **Makalenin Yazımı:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak, Sibel Çaynak; **Eleştirel İnceleme:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak, Sibel Çaynak; **Kaynaklar ve Fon Sağlama:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak, Sibel Çaynak; **Malzemeler:** Nur Elçin Boyacıoğlu, Hatice Selin Irmak.

KAYNAKLAR

- Öztürk ME, Kayıhan D. Sağlıklı yaşlanma. [Healthy aging]. Bilim Armonisi Dergisi. 2018;1(1):51-3. [Link]
- Kelleci M. Sağlıklı yaşlanma, aktif yaşlanma ve yaşlanmanın psikososyal boyutu. [Healthy aging, active aging and psychosocial aspects of aging]. Türkiye Klinikleri Psychiatric Nursing-Special Topics. 2016;2(1):10-14. [Link]
- TÜİK. (2019). İstatistiklerle Yaşlılar, 2019. Erişim tarihi: 15.09.2020. [Link]
- Boyacıoğlu NE, Küçük L. Dezavantajlı Gruplar olarak yaşlıların psikososyal sorunları. Yılmaz M, editör. Dezavantajlı Gruplar ve Ruh Sağlığı. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2020. p.14-21.
- Hadımlı AP, Akyüz MD, Oran NT. Gebelerin interneti kullanma sıklıkları ve nedenleri. [Pregnant women' frequencies and causes of using the internet]. Life Sciences. 2018;3(3):32-43. [Crossref]
- Şahin B, Yıldırım A. Yaşlı bireylerde internet kullanımı ile yaşam doyumu, algılanan sosyal destek ve umutsuzluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. [The investigation of the relationship between internet use and life satisfaction, perceived social support, and hopelessness levels in elderly individuals]. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi. 2019;12(2):97-106. [Link]
- TÜİK. (2020). Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2004-2020. Erişim Tarihi: 20.09.2020. [Link]
- Yıldırım Becerikli SY. Kuşaklararası iletişim açısından yeni iletişim teknolojilerinin kullanımı: ileri yaş grubu üzerine bir değerlendirme. [Use of new communication technologies with a focus on intergenerational communication: assessment of older age group]. İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi. 2013;44(1):19-31. [Link]
- Küçük O, Koçak MC. İleri yaş grubu kişilerin internet kullanım alışkanlıkları: Trabzon örneği. [Abits of internet usage in elderly group of people: Trabzon example]. Journal of International Social Research. 2019;12(65):1162-8. [Crossref]
- Koçak A, Bulduklü Y. Sağlık iletişimi: yaşlıların televizyonda yayınlanan sağlık programlarını izleme motivasyonları. [Health communication: the viewing motivations of health programs on television by elder people]. Selçuk İletişim. 2010;6(3):5-17. [Link]
- González A, Ramírez MP, Viadel V. Attitudes of the elderly toward information and communications technologies. Educational Gerontology. 2012;38(9):585-94. [Crossref]
- Ekici SK, Gümüş Ö. Yaşlılıkta teknolojinin kullanımı. [Technology usage in older ages]. Ege Tıp Dergisi. 2016;55(Ek Sayı):26-30. [Crossref]
- Yiğiter S, Irmak HS, Altınbaş K. Geriatrik psikiyatride ruhsal bozuklukların yönetiminde teknolojik yaklaşımlar. Akgül A, editör. Geronteknoloji. 1. Baskı. Ankara: Türkiye Klinikleri; 2019. p.46-52. [Link]
- Özkan Y, Purutçuoğlu Y. Yaşlılıkta teknolojik yeniliklerin kabulünü etkileyen sosyalizasyon süreci. [Socialization process affecting technological innovation acceptance in old ages]. Aile ve Toplum. 2011;6(23):37-46. [Link]

15. De Santis M, De Luca C, Quattrocchi T, Viscconti D, Cesari E, Mappa I, et al. Use of the Internet by women seeking information about potentially teratogenic agents. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol.* 2010;151(2):154-7. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
16. Can AB, Sönmez E, Özer F, Ayva G, Bacı H, Kaya H, et al. Sağlık arama davranışı olarak internet kullanımını inceleyen bir araştırma. [A research on internet use as health seeking behavior]. *Cumhuriyet Tıp Dergisi.* 2014;36(4):486-94. [[Crossref](#)]
17. Chang SJ, Im EO. A path analysis of Internet health information seeking behaviors among older adults. *Geriatr Nurs.* 2014;35(2):137-41. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
18. Tekedere H, Arpacı F. Orta yaş ve yaşlı bireylerin internet ve sosyal medyaya yönelik görüşleri. [The views of middle aged and elderly individuals over the internet and social media]. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi.* 2016;20(2):377-92. [[Link](#)]
19. Görgün BA, Koçak KŞ, Tekeli ES. Yaşlıların dijital teknolojileri kullanım düzeyleri üzerine bir araştırma. [A research on the levels of digital technology use of elderly]. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi.* 2017;(45):1-7. [[Link](#)]
20. Hong YA, Cho J. Has the digital health divide widened? trends of health-related internet use among older adults from 2003 to 2011. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci.* 2017;72(5):856-63. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
21. Yoon H, Jang Y, Vaughan PW, Garcia M. Older adults' internet use for health information: digital divide by race/ethnicity and socioeconomic status. *J Appl Gerontol.* 2020;39(1):105-10. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
22. Büyükbaş S, Tekin E, Tekeş B. Akıllı telefon bağımlılığı ile sürücü davranışları arasındaki ilişki. [The relationship between smart phone addiction and driver behaviors]. *Trafik ve Ulaşım Araştırmaları Dergisi.* 2019;2(1):16-29. [[Crossref](#)]
23. Görkemli N. Sağlık iletişiminde internet kullanımı üzerine bir araştırma. [A study on internet usage in health communication]. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication.* 2017;7(1):122-38. [[Crossref](#)]
24. Xiao N, Sharman R, Rao HR, Upadhyaya S. Factors influencing online health information search: An empirical analysis of a national cancerRelated survey. *Decision Support Systems.* 2014;57:417-27. [[Crossref](#)]
25. Yılmaz AA, İzgü N, Kav S, Elbaş NÖ. İç hastalıkları alanında çalışan hemşirelerin sağlıkla ilgili bilgiye ulaşmada internet kullanımına ilişkin görüş ve uygulamaları. [Views and practices of nurses working at internal medicine wards about using internet to access health related information]. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2017;6(4):57-68. [[Link](#)]
26. Açıkdilli G, Atalay KD, Kurtulmuşoğlu FB, Çıdam E. Yaşlı pazarının sosyal medya kullanımlarının satın alma davranışları üzerindeki etkisinin teknoloji kabul modeli kapsamında incelenmesi: 55 yaş üstü kadınlara yönelik bir çalışma. [An analysis of the elderly market's social media use effects on buying behaviors in the technology acceptance model: A study of women over 55]. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi.* 2018;20(2):317-36. [[Link](#)]
27. Elias T, Lowton K. Do those over 80 years of age seek more or less medical help? A qualitative study of health and illness beliefs and behaviour of the oldest old. *Sociol Health Illn.* 2014;36(7):970-85. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
28. Manierre MJ. Gaps in knowledge: tracking and explaining gender differences in health information seeking. *Soc Sci Med.* 2015;128:151-8. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
29. Weaver JB 3rd, Mays D, Weaver SS, Hopkins GL, Eroglu D, Bernhardt JM. Health information-seeking behaviors, health indicators, and health risks. *Am J Public Health.* 2010;100(8):1520-5. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)] [[PMC](#)]
30. Jackson CB, Botelho EM, Joseph J, Tennstedt SL. Accessing and evaluating urologic health information: differences by race/ethnicity and gender. *Urol Nurs.* 2013;33(6):282-7. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
31. Leydon GM, Boulton M, Moynihan C, Jones A, Mossman J, Boudioni M, et al. Cancer patients' information needs and information seeking behaviour: in depth interview study. *BMJ.* 2000;320(7239):909-13. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)] [[PMC](#)]
32. Silver MP. Socio-economic status over the life-course and Internet use in older adulthood. *Ageing and Society.* 2014;34(6):1019-34. [[Crossref](#)]
33. Choi NG, Dinitto DM. Internet use among older adults: association with health needs, psychological capital, and social capital. *J Med Internet Res.* 2013;15(5):e97. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)] [[PMC](#)]
34. Hong YA, Cho J. Has the digital health divide widened? trends of health-related internet use among older adults from 2003 to 2011. *J Gerontol B Psychol Sci Soc Sci.* 2017;72(5):856-63. [[Crossref](#)] [[Pubmed](#)]
35. Yu RP, Ellison NB, McCommon RJ, et al. Mapping the two levels of digital divide: Internet access and social network site adoption among older adults in the USA. *Information, Communication & Society.* 2016;19(10):1445-64. [[Crossref](#)]